

De god met de maretak. Kelten en de Lage Landen

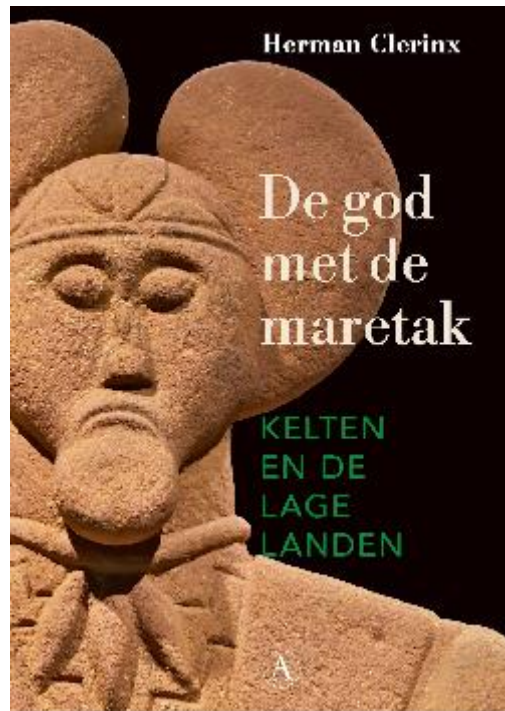
Herman Clerinx

Dit nieuwe boek is een grondig herwerkte en geactualiseerde versie van het door de auteur in 2005 gepubliceerde *De Kelten in de Lage Landen*. Na een korte inleiding waarin Clerinx de noodzaak van een nieuw boek over de Kelten beklemtoont volgen vier hoofdstukken die het eigenlijke exposé vormen. In het eerste hoofdstuk gaat de auteur eerst nader in op de vraag wie de Kelten waren en wat onder Keltisch moet worden verstaan. Hij wijst erop dat deze vragen zowel vanuit de archeologie als vanuit de taalkunde kunnen worden benaderd. Uiteindelijk sluit hij zich aan bij de pragmatische definitie die door Peter Schrijver, hoogleraar Keltisch aan de universiteit van Utrecht, werd geformuleerd: ***Keltisch is een taalgroep. Kelten waren mensen die een Keltische taal spraken - of spreken. Keltisch is alles wat met die taal (en literatuur) te maken heeft, en bij uitbreiding ook de cultuur van de sprekers van die talen.*** Hierbij aansluitend

stelt Clerinx dat hij het in zijn boek 'vooral zal hebben over de Kelten uit het verleden, met name uit de late prehistorie (ijzertijd), de Romeinse tijden de vroege middeleeuwen' en dat het boek 'bedoeld is als een overzicht van het Keltische verleden, en niet als een sociologische of politieke studie over de Keltische wereld van vandaag'.

In het tweede onderdeel van dit eerste hoofdstuk staat de auteur stil bij het gebruik van de term Keltisch in de negentiende-eeuwse nationalistische context in Frankrijk, België en Nederland.

Hoofdstuk II is, onder de titel *Taalkunde*, gewijd aan wat de taalkundige benadering oplevert m.b.t. het Keltisch. De auteur onderzoekt de plaats die het Keltisch inneemt onder de Indo-Europese talen en geeft een overzicht en korte typering zowel van de uitgestorven als van de thans nog gesproken Keltische talen. Vervolgens gaat de auteur nader in op wat in de Lage Landen aan geschreven bronnen in het Keltisch bewaard is gebleven en welke informatie zij bieden over de Keltische samenleving en haar cultuur in onze gewesten. In hoofdstuk III, *Archeologie en Geschiedenis*, komen de archeologische overblijfselen en hun bijdrage tot onze kennis van de Kelten aan bod: bewapening, oorlogsvoering, metaalbewerking, edelsmeedkunst, begrafenisrituelen, maatschappelijke organisatie en religie. Daarbij maakt Clerinx een onderscheid tussen de Hallstatt-periode (8e, 7e en 6e eeuw v.Chr.) en de La Tène-periode (van ca 500 v.Chr. tot de komst van de Romeinen) en tussen de Kelten in het algemeen in Europa en de Kelten in de Lage Landen. In hoofdstuk IV, met als titel *Gedachtenwereld* beschrijft de auteur de Keltische samenleving en beschaving, eerst onder de Romeinse hegemonie en vervolgens tijdens de Vroege Middeleeuwen. De aandacht gaat daarbij vooral naar de religieuze aspecten. Daarop volgen een aantal praktische gegevens (beperkt tot de Benelux) voor wie zich verder in het onderwerp wil verdiepen: verenigingen die zich toelagen op het bestuderen en populariseren

van de Keltische cultuur, musea waarin vondsten van de Kelten worden tentoongesteld, plaatsen waar Keltische of IJzertijd-woningen zijn nagebouwd en/of waar re-enactments worden georganiseerd. Het boek wordt besloten met een uitvoerige bibliografie en een gedetailleerd register.

Het boek leest vlot en is in een haast journalistieke stijl geschreven en daardoor heel toegankelijk. Clerinx die al heel wat boeken en artikelen over de Kelten heeft gepubliceerd is goed geïnformeerd en het boek getuigt van zijn ruime belesenheid die ook de meest recente wetenschappelijke literatuur omvat. Maar wat het Tochaars betreft (blz. 42-43) beweert hij ten onrechte dat deze taal in het Oosten van China werd gesproken. In werkelijkheid was dit in het westen van China en meer bepaald in Turkestan. Hij schrijft wel eerder associatief zodat het boek een heldere opbouw mist. Een belangrijk pluspunt is de overvloedige illustratie: maar liefst 16 bladzijden met kleurillustraties en daarnaast op haast iedere bladzijde zwart-wit afbeeldingen.

Herman Clerinx, *De god met de maretak. Kelten en de Lage Landen*. Amsterdam, Athenaeum - Polak & Van Gennep 2023. 334 blz. 29,99 €.

